

Čas přípravy
60 minut

Čas realizace
60–80 minut

Prostor
klubovna

Roční období
kdykoli

Počet účastníků
minimálně 4

Věková kategorie
čte/píše

PTÁČEK – MODELUJI

Obecný cíl: Rozvoj těchto kompetencí: občanská, pracovní.

Konkrétní cíl: Seznámení s keramickou hmotou (hlínou) a získání prvních zkušeností s ní – možnosti základního tvarování hnětením, válením, stlačováním, stloukáním; možnosti plastické dekorace jednoduchými nástroji – vrrypy, razítkování, otisky nebo vyhlazení (leštění) povrchu, rozvoj jemné motoriky ruky.

Motivace: K rozvíjení jemné motoriky slouží řada cvičení, např. modelování. Při něm se děti mohou seznámit s keramickou hmotou a s jejími vlastnostmi. Tvarování různých předmětů může být opravdu zábavou...

Legenda: Náš ptáček ..... lítá všude možné po světě a vidí hodně zajímavých věcí. Teď nám poví, koho na svých toulkách potkal: „Žil, byl, za devatero horami, devatero řekami a devatero lesy, obr Koloděj. Byl sám a bylo mu smutno. Toužil po seznámení s nějakou hezkou obryní. Chtěl se oženit a mít hodně malých obřátek. Jednou konečně potkal krásnou Bumbrdlínu a chtěl ji pozvat na schůzku. Ta ale nechtěla přijít, ledaže jí přinese krásné korále... Tak velké korále ale nejsou k dostání... Děti, pomozte mu prosím, zkusíme je společně sami vyrobit – každý uděláme jeden korálek v obří velikosti.“

Potřeby: Každé dítě starší triko, které se může ušmudlat, vlastní hadřík, „keramická hmota“ (= keramická hlína) nejlépe tzv. „šamotová“ (= hrubší s kamínky), klacky o průměru cca 3 cm, nařezané na cca 12 cm dlouhé špalíčky – kolem nich budeme korálek modelovat, případně postací i noviny stočené do ruličky a přelepené lepicí páskou, různé drobnosti na otiskování: víčka od fixů, vypsaná propisovačka, knoflíčky s plastickým dekorem, šroubky, maticky, spirálka od propisky, stará vidlička, apod., kulaté párátko se špičkou na kreslení, pro vedoucího drátek nebo nůž na rozřezávání hmoty, mýdlo, papírové ručníky, očko = drátek na násadě stočený do tvaru očka – vykrajujeme jím přebytečnou keramickou hmotu zevnitř výrobků.

Keramická hmota – nejlépe přímo u keramika, který bude hotové výrobky vypalovat nebo se pozeptat v bývalé škole nebo kroužku, do kterého instruktor třeba chodil – osobní konexe je nejlepší... Při nákupu ve výtvarných potřebách VŽDY USCHOVAT! cedulku s názvem hmoty a její vypalovací teplotou pro informaci tomu, kdo bude výrobky vypalovat.

Je-li to možné, seženeme barevné engoby (= hlíny jiných barev, používají se k dekoraci, jednodušší postup, lacinější a bezpečnější než použití glazur), není však nutné je mít, můžeme si pomoci barevnými temperami, voskem, krémem na boty, apod. viz níže.

2–3 silnější provazy (tkané „dokulata“) nebo čistá lanka – podle počtu dětí.

K tomuto metodickému listu není žádný pracovní list.

Provedení: Obří korále - hra

Děti rozdělíme do družstev o stejném počtu závodníků. Každé družstvo se snaží vyrobit co nejrychleji náhrdelník pro zamilovaného obra Koloděje, který ho chce věnovat své milé Bumbrdlíně. Každý člen družstva tvoří jeden korálek a musí se navléknout na nit tak, že si lano provlékne pod svým oblečením. První začne od krku pod tričkem, vyleze nohavicí kalhot, druhý od nohavic ke krku, atd. – střídavě všichni členové družstva. Vítězí nejrychlejší družstvo.

Metodická poznámka: Upozorníme děti, aby při protahování provázku za něj prudce nezatáhly, mohlo by dojít k popálení. Každý si ho protáhne sám! U každého družstva dohlíží jeden „dospělý“.

Obří korále – modelování

Na výrobu korálku budeme potřebovat hroudu měkké, nejlépe šamotové hmoty ve velikosti cca 6–8 cm. Hroudu trochu stlačíme, vytvoříme 2–3 cm vysokou placku, kterou obtočíme kolem kusu klacku nebo novinového papíru a spojíme. Spoj zahladíme, aby nebyl vidět. Máme základ korálu s dírou na navléknutí. Korál zatím necháme na tyčce a dále tvarujeme: ovál, kouli, váleček, krychle, kvádr, kužel, prsteneček, jejich složeniny, různé nepravidelné tvary, možností je velmi mnoho.

Po vymodelování tvaru z korálu opatrně vyjmeme tyčku a díru vevnitř zahladíme. Síla stěn korálu by měla v závěru být v rozmezí 1–2 cm, ne více. Proto ještě zevnitř z díry hmotu vytlačíme od středu ven (nebo lépe vybereme očkem).

Hotový tvar můžeme dále zdobit:

- členěním povrchu – rýžky, drážky, střídání hladkých a drsných ploch, vpichy, výčnělky, k tomu použijeme různá „udělátka“ – viz pomůcky výše;
- barevnou dekorací – malba engobou – natírání částí plochy korálu, proužky, puntíky, vybarvení vrypů, apod. na závěr můžeme ještě některé části vyleštit.

Hotové korály sušíme pozvolna, pod igelitem. Dobře vyschlé necháme vypálit. Není třeba glazovat. Pokud nemáme engoby, můžeme hotové korále ještě ozdobit barevnými temperami, případně některé plošky přetřít bezbarvým krémem na boty a vyleštit.

Navlékneme na lanko a zavěsíme do prostoru.

Další námět: Korálek se jménem

Podobně jako obří korál můžeme ještě vyrobit jeden menší korálek, který bude mít viditelně napsané jméno, každý si vyrobí svůj.

Metodická poznámka: Před modelováním menšího korálku je vhodné vložit krátké protažení, krátkou hru na osvěžení). Tyto korálky využijeme při různých hrách, při losování, navlečené na pevný provázek při povídání o oddílu: soudržnost, vztahy, kamarádství, k výzdobě klubovny, apod.

A ještě: Knoflíček

Postup: V ruce ukoulíme malou kuličku, cca půl cm velkou. Na dlani ji palcem opatrně zploštíme, na sílu cca 1–1,5 mm a hezky vyhladíme. Vznikne malý, tenký, jednoduchý knoflík. Po chvíli slabým vrtáčkem nebo silnější jehlou opatrně vyvrtáme dvě dírky.

Metodická poznámka: Je vhodné, když si dítě na zadní stranu napíše své iniciály nebo značku – knoflíky jsou skoro stejné a po výpalu by mohlo dojít k nedorozumění. Knoflíky mohou být větší, různých tvarů, různě zdobené rytím, nalepováním, leštěním nebo engobami.

V závěru schůzky se ještě musíme vrátit k našim výrobkům. Prohlédneme si je, hlavně malé knoflíčky. Všechny ostré hrany kolem dírek musíme „zaretušovat“ (= nožičkem srazit, zaoblit, přetřít vlhkou houbičkou), jinak by knoflík trhal nit a mohli bychom se o něj i škrábnout.

Další náměty:

Modelovat nemusíme jenom z keramické hlíny. Vedle plastelíny, moduritu a různých těst můžeme využít i další materiály. V létě vlhký písek na větším pískovišti nebo u vody, v zimě můžeme modelovat ze sněhu.

Aktivitu je možné rozložit do dvou schůzek. V jedné je možné modelovat, ve druhé pak barvit hotové výrobky.

Použitá a doporučená literatura:

MARIE ADAMCOVÁ Keramika pro malé i velké. Fin, 1994

PRAVOSLAV RADA Slabikář keramika Grada, 1997

Aktivita navazuje na nabídkový program Pionýra – Sedmikvítek v části výtvarné a rukodělné činnosti.

Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

k maximálnímu výkonu je můžete pokřiky či potleskem.

Buďte lehce mentálně postiženým dětem, autistům a případně ostatním problémovým dětem při výrobě korálů nápomocni, aby se různé geometrické tvary povedly. Zároveň všem umožněte vyzkoušet si při práci s hlínou různé tvarovací techniky. V případě nutnosti vyryjte dětem na vyrobené knoflíčky iniciály sami.

Pozor na:

Pracujeme na stole, dbáme na to, aby hlína nepadala na zem, aby po ní nikdo neuklouzl; při práci nejíme, nepijeme, neolizujeme nástroje; po práci otřeme stoly a uklidíme celé pracoviště; nástroje umyjeme a otřeme dosucha hadrem; ruce umyjeme mýdlem a osušíme, případně natřeme krémem na ruce. Při práci se samotvrdnoucí hmotou je potřeba pracovat poměrně rychle, aby povrch hmoty příliš nezatuhl – jednotlivé části by se nedaly napojit.

Věnujte zvýšenou pozornost bezpečnosti při hře Korále – vyklidte prostor, pozor na ostré hrany stolů, skříněk.

Moje poznámky: